

Turski tok kroz Srbiju ide od bugarske granice kod Zaječara na istoku, do Horgoša nadomak Mađarske na severu, a tu deonicu gasovoda su gradile Rusija i Srbija kroz mešovito preduzeće Gastrans (51% vlasništvo ruskog državnog Gasproma, 49% domaćeg Srbijagasa). Gas iz Turskog toka ne donosi značajne promene u energetske sektoru Srbije, već samo omogućava da ruski gas stiže iz dva pravca, pokazuje istraživanje CINS-a. Novi gasovod za sada neće smanjiti ni zavisnost Srbije od prljavog uglja, a država dodatno ulaže u izgradnju novih postrojenja termoelektrana. Za to vreme Evropska unija traži smanjenje zagađenja i otvaranje tržišta gasa.

Ukoliko nema odgovarajuću čistiju energiju, gas u Srbiji može biti dobra zamena za druga fosilna goriva, objašnjava za CINS Petar Đukić, profesor na *Tehnološko-metalurškom fakultetu* u Beogradu.

„Ako treba da zamenite u gradovima prljave energente kao što su ugalj i mazut, onda to najlakše radite uz pomoć gasa. Od gasa možete da napravite elektrane koje emituju daleko manje štetnih materija i daleko su efikasnije od drugih fosilnih goriva”, rekao je Đukić. Stabilniji je od energije iz sunca i vetra jer može da se skladišti, odnosno drži u rezervama. Evropska unija, sa druge strane, ima zamerke na Turski tok.

Tržište gasa i preduzeće Srbijagas neki su od ključnih problema u srpskoj energetici, ako je suditi po izveštaju *Evropske komisije* o napretku Srbije u pristupnim pregovorima sa EU iz 2020. godine.

Iz *Sekretarijata Energetske zajednice* (EZ), koja sprovodi energetske politiku EU sa ciljem da uspostavi jedinstveno tržište, za CINS navode da su protiv Srbije pokrenuli nekoliko postupaka zbog kršenja seta evropskih propisa, a trenutno su u toku dva postupka.

Iz EZ tvrde da izgradnja novog gasovoda dovodi do diskriminacije na tržištu, jer će monopol nad ponudom gasa držati rusko i srpsko preduzeće.

Kako bi smanjila upotrebu uglja, Srbija od 2013. subvencionise obnovljive izvore energije kroz tzv. feed-in tarife pa su kroz račune za struju građani do sada dali stotine miliona dinara. Među investitorima su najpopularnije male hidroelektrane, iako je njihov doprinos gotovo zanemarljiv – 2018. godine energetske sektoru su doprinele sa 0,7%. Od njih je najveću korist imalo državno preduzeće EPS i firme povezane sa kumom predsednika države, Nikolom Petrovićem.

Država je u januaru 2021. građanima pet puta povećala namete za obnovljive izvore pa sada ova cifra iznosi 0,437 dinara po kilovat-času, čime se uvećao i mesečni račun za struju.

Primeru radi, oni koji su ranije plaćali oko 50 dinara, za istu struju sada plaćaju oko 250.

Iz *Ministarstva rudarstva i energetike* za CINS ovo povećanje objašnjavaju većim brojem proizvođača. Iz *Ministarstva rudarstva i energetike* za CINS ovo povećanje objašnjavaju

većim brojem proizvođača zelene energije, posebno vetroelektrana. Iako se cena po kojoj se struja otkupljuje od investitora obnovljivih izvora nije menjala od 2015, troškovi kupovine energije su „značajno uvećani” jer EPS mora da otkupi svu energiju od povlašćenih i privremeno povlašćenih proizvođača. To je, navode iz Ministarstva, predstavljalo „ozbiljno finansijsko opterećenje za EPS”.

Ministarstvo najavljuje i izgradnju srednjih i velikih hidroelektrana, povećanje energetske efikasnosti i izgradnju gasnih elektrana i gasifikaciji.

Sa druge strane, državi je iz Evrope stiglo upozorenje da je, umesto što izdvaja više novca, vreme da ukine feed-in tarife i uvede aukcije kao rizičniji oblik podsticaja za investitore.

Novi Zakon o obnovljivim izvorima još je u izradi, ali bi mogao da izmeni način podsticaja za investitore.

Vlasnici vetroparkova u proseku dobijaju više novca od malih hidroelektrana za struju iz obnovljivih izvora energije, jer je više i proizvode, pokazuju podaci EPS-a. Kako smo ranije pisali, Nikola Petrović je poslovanje proširio i na vetroparkove. Nakon toga slede prirodni gas i biomasa.

Izvor: cins.rs